

DE TWEE Krommelslagers

DOOR

E. J. VEENENDAAL.

Rith. Emisk & Binger.

HARDERWIJK, H. A. BERENDS.

Prijs 10 cent 25 Expt. f.2.25. 100 Expt. f.6.50.

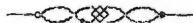
DE TWEE TROMMELSLAGERS.

Een verhaal voor jongelieden.

Vrij naar 't Engelsch

DOOR

E. J. VEENENDAAL.

HARDERWIJK,
H. A. BERENDS.

Snelpersdruk. -- H. W. Wilmerink. -- Kampen.

DE TWEE TROMMELSLAGERS.

I.

't AFSCHIED.

't Was in den herfst van 1806, en dus in dien vreeselijken tijd, toen het groote leger van keizer Napoleon zich gereed maakte om geheel Pruisen te overstroomden.

Honderden huisgezinnen in Frankrijk werden door de meedoogenlooze conscriptie (loting) in droefheid gedompeld. Die conscriptie dwong huisvaders en zonen om hunne vrouwen en kinderen, hunne zusters en ouders te verlaten, en den heerschzuchtigen geweldenaar op zijn zegevierende tochten te volgen.

Door geheel Frankrijk werd 's keizers stem vernomen. 't Baatte niet of men de broodwinner en beschermer van een gezin was; 't baatte niet of men zijn betrekkingen in de diepste ellende moest achterlaten: Napoleon's wil was wet. Ach, wat al tranen, wat al zuchten werden er geslaakt! Wat hartverscheurende tooneelen hadden er plaats, wanneer de ure des vertreks plaats had en het laatst vaarwel door den man aan zijne vrouw, door de moeder aan haren zoon, en omgekeerd werd toegeroepen. Niet zelden weenden de mannen, die hen kwamen halen, mede. 't Was toen een treurige tijd! —

't Was dan in den herfst van 1806 en wel op

't einde van een schoonen dag. De zon was aan 't ondergaan achter het bosch, dat bij het dorpje St. Etin gevonden werd. Juist trokken de lotelingen uit hunne woningen, misschien om er nooit in terug te keeren. Dat heengaan viel smartelijk, maar de nood dwong. Hoe menigmaal keerden zij zich nog eens om en zonden zij voor ik weet niet de hoeveelste maal wel nog een afscheidsgroet aan moeder of kind, en hoe vloeiden de tranen langs de wangen van hen, die gingen, zoowel als van hen, die bleven!

Eenigen der jongste rekruten hielden zich nog het best! Te midden hunner droefheid deed het hun jengdig harte toch goed, dat ook zij behoorden tot het groote en machtige leger van hun vaderland. „O Moeder,” zeide een moedige knaap van vijftien jaren, „ik maak mij niet angstig! Ik ben volstrekt niet bang! Gij en Constance zult mij niet vergeten; en zoo 't God behaagt, kom ik frisch en gezond weér te huis.”

Tranen waren het eenige antwoord van moeder en zuster.

„Luister, Moeder! De trom! Wij stappen op! Nu, Constance, wees maar gerust, lieve zus! Denk maar veel aan mij en stel u voor hoe ik in mijn mooie uniform ook zulk een trom sla!”

„Henri!” zeide de bedroefde moeder, terwijl de vurige knaap bij 't vooruitzicht dat hem wachtte, met zijn muts wuifde. „Henri, gij zult wel een flink trommelslager zijn, dat geloof ik wel; maar dat ik u moet laten gaan, is mij onverdraaglijk. O, mijn zoon, wanneer gij ver van hier, en in gevaar, of onder slechte makkers zijt, o vergeet dan niet, hoe uwe moeder u opwekte en waarschuwde om toch steeds de waarheid te beminnen en in

de vrees des Heeren te wandelen. Zoo te huis als door onzen godvruchtigen leeraar zijt gij van jongs af onderwezen in den eenigen weg des vredes en der zaligheid. Mijn afscheidswensch is: „De Heere zegene u en Hij behoede u!”

Nog eenmaal werd het geroffel der trom gehoord en Henri had nog even tijd — meer ook niet — om moeder en zuster te omhelzen, en met een ontroerde stem te zeggen: „Adieu, adieu! Ik ben niet bang, Moeder! Schrei niet, Constance! Vaart wel!

II.

OP 'T SLAGVELD.

Het verschrikkelijke gevecht bij Jena had juist plaats gehad. 't Was in den avond van dien ontzettenden dag.

Allerwegen vluchtten de verslagene Pruisen van het tooneel des strijds, dat dik bezaaid was met gesneuvelde en gekwetste menschen, doode en gewonde paarden, gebroken legertuig enz. Menig gekwetste, die zich eenigszins reppen of roeren konde, wendde het overschot zijner krachten aan, om een huis in den omtrek te belooopen of te bekruijen, in hope van hulp. De dood waarde rond in allerlei gedaanten! Gejammer en gesteren werd aan alle zijden vernomen. Eenigen trachtten zelve hunne wonden te verbinden bij gebrek aan hulp, maar kermden tevens om lafenis, om een druppel water voor den brandenden dorst in de heete koorts, om een bete broods voor den fellen

honger! Te vergeefs! Hier zag men stuiptrekkingen door pijn, dáar door zielsangst bij het naderen des doods; hier bespeurde men berouw en tranen, elders hief iemand den bloedigen stomp van den afgeschoten arm op en vloekte den geweldenaar; de een smeekte voor vrouw en kinderen; de ander lag op de knieën en bad den Allerhoogste vurig om uitkomst. Dat wremelen en wroeten onder elkander, dat wringen van handen, dat breken van oogen. . . . Ach, wie ijst er niet van! Dat brengt de oorlog met zich!

Maar ook de overwinnaars hadden groote verliezen geleden, en onder de hoopen verwonden en gesneuvelden kon men menige Fransche uniform bespeuren, welke naast die des vijands lag.

Een dezer lijdens lag op de opene vlakte op eenigen afstand van de overigen. Hij smeekte erbarmelijk om een teug waters, en hield zijn smeekend oog ten hemel gericht. 't Was maar een jongen, maar op een leeftijd, dat de meeste jongens de genoegens des levens met vreugde genieten, en door hunne ouders en vrienden omringd zijn, bevond deze jongen zich als een van alle vrienden verlatene in een vreemd en vijandelijk land, en bovendien gewond op een slagveld! „Water! Een enkele drop water!” smeekte hij. „O moeder!” kon u nog eens zien vóór ik stierf!

De arme, gewonde trommelslager was dezelfde jongens, die, nog kort geleden, met zulk een blijmoedigheid afscheid genomen had van zijne moeder en zijne zuster, toen de lotelingen uit St. Etin vertrokken.

Terwijl hij in groote benauwdheid daar nederlag, naderde hem een knaap van denzelfden leeftijd. Hij

zag er bleek en ontsteld uit en trachtte zich te onttrekken aan de blikken der Fransche soldaten, die tot hulp hunner gewonde krijgsmakkers op het slagveld rond liepen. Henri sloeg de oogen op, en zag dat de vreemdeling de Pruisische uniform droeg, en dat hij tusschen de lijken heen liep om zich bij de overblijfselen van het verslagen leger te kunnen voegen. De bevende vluchteling werd getroffen door de zwakke, klagende stem van den Franschen knaap, die hem smeekte: „Och, haal mij wat water! Ik sterf van dorst!”

De jonge Duitscher keek verschrikt rond en scheen te willen vluchten; maar toen hij den smeekeling zoo geheel hulpeloos, zoo doodsbleek en in zulke felle pijnen daar zag liggen, knielde hij naast Henri neder, zei iets in zijn eigen taal, haalde een klein fleschje met water uit zijn zak en hield het aan de lippen van den lijder. O hoe werd Henri door die heerlijke teug verfrischt! Wat achtte hij zich door dien liefdedienst verplicht! Hij drukte met vurige woorden in zijne moedertaal zijne dankbaarheid uit jegens den jeugdigen Samaritaan, welke gelukkig het Fransch genoeg verstond om hem te kunnen antwoorden en om zijnen gewonden vijand, die zijn hand had vastgegrepen, te beduiden, dat hij zijne afgebroken vlucht moest vervolgen.

„Maar zeg mij dan toch ten minste uw naam,” zeide de knaap.

„Conrad Ernst. En de uwe?”

„Henri Charette; en zoo gij ooit in ongelegenheid verkeert en ik mij in de nabijheid bevind, zal ik mij herinneren wat gij heden avond met gevaar van uw leven aan mij gedaan hebt, en hoop ik het u te vergelden.”

De edele, jeugdige vluchteling had haast geen tijd om de ontboezeming van zijn nieuw gevonden vriend tot het einde aan te hooren, maar spoedde zich weêr voort onder begunstiging van de snel invallende duisternis.

III.

IN 't HOSPITAAL.

Henri werd in zijn hulpeloozen staat spoedig gevonden door een zijner landgenooten, die hem toevertrouwde aan de zorg van hen, welke met de oppassing der gewonden waren belast. In dien grooten en bloedigen slag had de knaap zijn trom voor de eerste en de laatste maal gebruikt.

„Ik zal toch niet sterven, zal ik wel?” was zijne eerste vraag, toen hij, na een langdurende bezwijming ontwakende, bemerkte, dat hij zich in een groote kamer bevond, vol bedden gelijk aan het zijne, en vol lijdens gelijk hij. Dergelijke vraag was dien dag herhaaldelijk aan den vriendelijken doctor door anderen gedaan, en de doctor had zich dikwijls haastig afgewend van 't een of ander bed, omdat hij den patient met zijne smeekende oogen niet durfde antwoorden: „Er is geen hoop meer voor u,” zooals zijne overtuiging was. Maar bij Henri's bed bleef hij staan. Hij lachte den knaap vriendelijk toe en voegde hem de vertroostende woorden toe: „Sterven? Nog niet, naar ik hoop en denk. Zijt gij er bang voor?”

„Een weinig. Ik kan de vrees niet verzetten, ofschoon ik weet, dat God voor mij zal zorgen; moeder heeft er mij altijd op gewezen. Maar ik verlang zoo naar moeder.”

Dit zeggende verborg de jeugdige lijder zijn gelaat onder de dekens, en snikte jammerlijk. Och, hij was zoo zwak en had zoo'n pijn — en — zijne moeder was er niet! In deze houding bleef hij zóo lang, dat, toen hij zijn aangezicht weêr buiten de dekens bracht, hij verwonderd was, dat de doctor nog bij zijn bed naar hem stond te kijken.

„Henri, ik heb u voorheen ook reeds gezien,” zeide de doctor; maar de pijn was juist toen sterker dan de nieuwsgierigheid, zoodat de jongen niets zeide. „Is u het dorpje St. Etin bekend?” vroeg de doctor eenige oogenblikken later.

„Dat is mijn woonplaats. Daar wonen moeder en Constance. O, mijnheer, zeg, kent gij ze? Gij moet ze zeker kennen, dunkt mij, anders kondet gij niet weten, dat ik Henri heet.”

De vriendelijke geneesheer schudde het hoofd. „Dat hebt gij toch mis, mijn jongen. Ik ken ze niet, maar ik kwam juist door uw dorp op dien avond, toen de lotelingen moesten vertrekken, en ik zag u afscheid nemen van uwe moeder en uwe zuster, en ik hoorde, dat ze u Henri noemden. Nu, Henri, zoudt ge gaarne naar huis gaan?”

„O, mijnheer; ik kan niet gaan, is 't wel?”

„Ja, gij zijt in zulk een toestand, dat ge wel kunt gaan, en wel dadelijk; want het hospitaal is noodig voor anderen, die zieker zijn dan gij, en eenigen der

gewonden worden naar hunne familie in Frankrijk terug gezonden."

„Dierbaar Frankrijk!" riep de jongen. „Het is mij alsof ik nu al lang zoo erg niet gewond ben, mijnheer."

De doctor lachte en vertrok om andere lijdens te bezoeken en aan sommigen van hen dezelfde blijde tijding mede te deelen.

IV.

TE HUIS.

Een maand ging voorbij. De slag bij Jena was beslissend geweest, maar de strijd duurde nog altijd voort.

Een klein soldaatje hoorde het krijgsgeschiedenis slechts van verre. Ge begrijpt wien ik bedoel: Henri. Henri was weêr te huis, weêr bij zijn lieve moeder en zijne vriendelijke zuster. Och, wat was Henri mager, bleek en zwak! Maar hij had den wensch zijns harten verkregen. Moeder paste hem op. Dat deed hem goed. Moeder en zuster beschouwden hem als een held; en de dorpelingen oordeelden ook zoo. Iederen avond kwam hij tusschen moeder en zuster inzitten, om haar het een en ander uit zijn soldatenleven te vertellen. Dan deelde hij haar de verschillende reisontmoetingen mede en wist heel wat te verhalen van schoone natuurtooneelen, schermutselingen met den vijand, en vooral van den verschikkelijksten slag bij Jena. Maar het liefst van alles vertelde hij de zelfopofferende liefde, welke Conrad Ernst hem bewezen had. Madame Charette en Con-

stance hoorden naar dit roerende verhaal met steeds nieuwe belangstelling. Hij kon er niet te veel op terugkomen. En wanneer eindelijk de kleine familie haar avondgebed opzond, liet de moeder nooit na om te smeeken: „O, barmhartige Vader in de hemelen, strek uwe bewarende en beschermende handen ook uit over den dierbaren knaap, die, toen zijn eigen leven in gevaar was, het leven van mijn zoon redde,” waarop hare kinderen een hartelijk „Amen” zeiden.

Op zekeren avond, juist toen zij van 't gebed opgestaan waren, drongen vreemde en akelige kreten in hunne ooren. Zij hoorden tromgeroffel, geweervuur en krijgsgeschreeuw. Op niet verren afstand van het dorp had een troep Fransche soldaten een kleine bende Duitsche vluchtelingen ontdekt, die van de eene naar de andere plaats waren verdwenen geworden. Eenige dezer vluchtelingen wendden zich tot de inwoners en vroegen hen om bescherming, maar zij klopten aan een doove-mansdeur. Iedereen wees hen af. Niemand ontfermde zich over hen. Die ongelukkigen! Zij vervulden de lucht met hunne wanhoopskreten!

Onze vrienden zaten in hunne woning met de deur dicht maar niet op slot; zij durfden het oog niet slaan op het tooneel van slachting, dat zich in de verte vertoonde. Eensklaps kwam een der vervolgde Pruisen de deur in stormen. De wanhoop maakte hem stout.

„Goede menschen, redt mij, indien ge eenig menschelijk gevoel hebt. Uw landgenooten sabelen of schieten ons zonder barmhartigheid neder, en hebben verklaard, dat zij niemand onzer zullen sparen. O, levert mij toch niet aan hen over.”

Terwijl de vluchteling aldus smeekte, had Henri hem met de grootste ontroering aangezien. Wat eerst twijfel was, werd weldra zekerheid. Hij kende dien have-loozen, aan ellende prijsgegeven knaap. „Neeen,” riep hij uit. „Ik heb het niet mis. Moeder, dit is Conrad.”

„Wie zijt gij?” vroeg de vluchteling. „Ik ken u niet!”

Herinnert gij u Jena niet, en den jongen, wiens leven gij gered hebt door hem op uwe vlucht een dronk waters toe te reiken? En herinnert gij u niet,” ging Henri in opgewondenheid voort, „hoe die jongen u uwe weldaad beloofde te vergelden, indien hij er ooit in de gelegenheid toe zou ziju? En hij heeft zijne belofte niet vergeten, Conrad! Nu is die lang gewenschte tijd gekomen!”

„Gij wilt mij dus redden?” vroeg de knaap met aandoening, terwijl hij de hem omringende personen aanzag met een oog, dat getuigde hoe liefelijk en vertroostend hem dat vooruitzicht was. „Er is geen oogenblik te verliezen.”

Constance, tot wie hare moeder eenige woorden had gefluisterd, trad nu nader en wenkte Conrad om haar te volgen. Henri was te zwak om zelf zijnen vriend naar de schuilplaats te brengen, maar hij drong er bij zijne zuster op aan om toch voorzichtig en snel te handelen.

„Waar gaat gij hem verstoppen. Constance?”

„In den haverbak onder de trap, in den ouden stal.”

„Uitnemend! Daar zal hij veilig zijn. Och, haast u; de soldaten komen er al aan.”

„Kom!” zeide Constance, en de twee verlieten haastig het vertrek.

Conrad Ernst was de eenige van al de vluchtelingen, die aan den dood ontkwam, en zelfs was ook zijn leven eenigen tijd in gevaar. De Fransche troepen die destijds te St. Etin hun verblijf hielden, hielden zoo goed de wacht, dat het den jongen Duitscher het leven gekost zou hebben, indien hij zich buiten zijne schuilplaats gewaagd had. Hij zag niemand dan Constance, die iederen morgen, even vóór zonsopgang, hem eten kwam brengen. 't Was een hachelijke toestand, waarin hij verkeerde. De ruimte, waarin hij zich bevond, was niet groot, en de vrees van ontdekt te worden bekwam hem wel eens. Nochtans rekende hij zich gelukkig van het leven te hebben behouden. Er kwam echter weldra een heuglijke verandering.

Op zekeren dag kwam madame Charette zelve Conrad in zijn schuilplaats bezoeken. Zij deed dit niet in den vroegen morgen, maar op den vollen dag en toch trachtte zij zich niet te verbergen. De knaap vroeg haar met zekeren angst, of zij hem niet aan groot gevaar blootstelde. Maar zij glimlachte eens even.

„Thans is er geen gevaar meer, mijn jongen,” zeide zij. „Gij kunt nu overal vrij rondloopen, en geen enkel Franschman zal u eenig leed doen, want de oorlog is over en de vrede geteekend, en uit naam van Henri kom ik u verzoeken om in ons woonvertrek te komen.

„O zeer gaarne!” antwoordde Conrad. „De woning, die ik sedert eenigen tijd gehad heb, is mij wel wat nauw.”

„En nu kunt gij ook vrij naar uw ouderlijk huis terugkeeren.”

„Mijn ouderlijk huis!” zeide Conrad droevig. „Duitsch-

land is mijn tehuis; maar ik zal derwaarts nimmer terugkeeren, neen nimmer."

„Waar wonen uwe ouders, mijn kind?"

„Zij zijn sedert lang dood. Moeder stierf toen ik nog slechts een zuigeling was en vader is bij het begin van den oorlog in een schermutseling gedood. Ik ben alleen in de wereld, geheel alleen!"

„Neen, niet alleen, Conrad, nu Constance, Henri en ik nog in leven zijn. Gij moet bij ons blijven en mijn oudste zoon zijn. Nu, Conrad, schud uw hoofd maar zoo niet. Wij hebben dit reeds sedert eenigen tijd zoo overlegd; wij wilden het u voorstellen, zoodra de tijd der vrijheid daar was, en het zou Henri ontzettend veel kosten, indien gij ons voor goed gingt verlaten."

„Gij zijt zoo goed," antwoordde de knaap terwijl hem de tranen langs de wangcn biggelden, „ik weet niet hoe ik het u en Constance ooit zal kunnen vergelden."

Madame Charette wees met haar vinger op Henri, die in den zonneschijn aan de voordeur zat. „Conrad, gij hebt met gevaar van uw eigen leven dat mijns zoons gered. Wat is uw schuld aan mij in vergelijking van mijn schuld aan u? Kom in onzen huise-lijken kring en blijf er en spreek mij nooit meer van vergelding der vriendschap. Kom!"

„Ik kan deze plaats niet verlaten zonder God te danken voor de bewarende hand, die Hij over mij heeft uitgestrekt, en voor Zijne verlossing uit zulk een groot gevaar," zeide de knaap eerbiedig. „Wilt gij met mij bidden!"

Nu knielden zij samen neder, en Conrad drukte met korte en ernstige woorden zijn dank uit jegens Hem wiens ooren steeds open zijn voor de gebeden en lofzeggingen zijner kinderen; daarop drukte Madame Charrette een moederlijke kus op het voorhoofd van den wees, en beiden gingen naar 't woonvertrek.

Jaren later vertelde Constance die treffende geschiedenis aan hare kinderen. En toen zij het tooneel op 't slagveld beschreef; toen zij verhaalde hoe de Pruisische trommelslager met gevaar van zijn leven eenige oogenblikken stilstond om in den dringenden nood van zijn vijand te voorzien, hoe hij in die ure des gevaars tot God bad en Hem voor zijne verlossing dankte, o toen zag zij met zulk een teederen en liefdevollen blik op haren man, dat de kleine Conrad, haar oudste kind, de moeder in de rede viel en op zegevierenden toon uitriep: „Die aardige trommelslager was mijn papa. Ik weet zeker dat hij het was!”

Bij den uitgever dezes ziet van denzelfden schrijver
het licht:

DE WONDERBARE LAMP.

Naar het Engelsch van Dr. Newton.

Prijs 10 cent. 25 Ex. *f* 2.25. 100 Ex. *f* 6.50.

Wat de lelie ons leert.

Naar het Engelsch van Dr. Newton.

Prijs 10 cent. 25 Ex. *f* 2.25. 100 Ex. *f* 6.50.

GODS VOORZIENIGHEID.

Twee verhalen voor de jeugd.

1. DE REKENING VAN DEN SCHOENMAKER.
2. DE VERLOREN KWITANTIE.

Prijs 15 cent. 25 Ex. *f* 3.— 100 Ex. *f* 10.—

